YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (kuudes jaosto)
2 päivänä toukokuuta 1996 *

Asiassa C-133/94,

Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään oikeudellinen pääneuvonantaja Rolf Wägenbaur ja oikeudellisen yksikön virkamies Marc H. van der Woude, prosessiosoite Luxemburgissa c/o oikeudellisen yksikön virkamies Carlos Gómez de la Cruz, Centre Wagner, Kirchberg,

kantajana,

vastaan

Belgian kuningaskunta, asiamiehenään ulkoasiain-, ulkomaankauppa- ja kehitysyhteistyöministeriön hallintojohtaja Jan Devadder, prosessiosoite Luxemburgissa Belgian suurlähetystö, 4 rue des Girondins,

vastaajana,

jota tukee

Saksan liittotasavalta, asiamiehenään liittovaltion talousministeriön Ministerialrat Ernst Röder, D-53107 Bonn,

väliintulijana,

* Oikeudenkäyntikieli: hollanti.

jossa kantaja vaatii yhteisöjen tuomioistuinta toteamaan, että Belgian kuningaskunta, jätettyään täydellisesti ja asianmukaisesti saattamatta tiettyjen julkisten ja yksityisten hankkeiden ympäristövaikutusten arvioinnista 27 päivänä kesäkuuta 1985 annetun neuvoston direktiivin 85/337/ETY (EYVL L 175, s. 40) osaksi Belgian oikeusjärjestystä, on laiminlyönyt sille tämän direktiivin ja EY:n perustamissopimuksen 5 ja 189 artiklan mukaan kuuluvat velvollisuudet,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (kuudes jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja C. N. Kakouris (esittelevä tuomari) sekä tuomarit G. Hirsch, G. F. Mancini, F. A. Schockweiler ja P. J. G. Kapteyn,

julkisasiamies: P. Léger,
kirjaaja: johtava hallintovirkamies D. Louterman-Hubeau,

ottaen huomioon suullista käsittelyä varten laaditun kertomuksen,

kuultuaan asianosaisten 16.11.1995 pidetyssä istunnossa, jossa Belgian kuningaskuntaa edusti Jan Devadder, Saksan liittotasavaltaa Ernst Röder ja komissiota oikeudellisen osaston virkamies Wouter Wils, esittämät lausumat,

kuultuaan julkisasiamiehen 11.1.1996 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Euroopan yhteisöjen komissio on nostanut EY:n perustamissopimuksen 169 artiklan nojalla kanteen, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 6.5.1994 ja jossa

yhteisöjen tuomioistuinta vaaditaan toteamaan, että Belgian kuningaskunta, jätettyään täydellisesti ja asianmukaisesti saattamatta tiettyjen julkisten ja yksityisten hankkeiden ympäristövaikutusten arvioinnista 26 päivänä kesäkuuta 1985 annetun neuvoston direktiivin 85/337/ETY (EYVL L 175, s. 40) osaksi Belgian oikeusjärjestystä, on laiminlyönyt sille tämän direktiivin ja EY:n perustamissopimuksen 5 ja 189 artiklan mukaan kuuluvat velvollisuudet.

2 Tämän direktiivin 12 artiklan 1 kohdan mukaan jäsenvaltioiden oli toteutettava direktiivin noudattamisen edellyttämät toimenpiteet kolmen vuoden kuluessa sen tiedoksi antamisesta. Direktiivi annettiin tiedoksi 3.7.1985, joten määräaika päättyi 3.7.1988.

3 Komissio ilmoitti 29.12.1989 päivätyllä kirjeellä Belgian kuningaskunnalle perustamissopimuksen 169 artiklan mukaisesti katsovansa, että direktiiviä ei ollut täydellisesti ja asianmukaisesti pantu täytäntöön, ja se pyysi Belgian hallitusta esittämään huomautuksensa tältä osin.

4 Belgian hallitus vastasi tähän viralliseen huomautukseen 25.5.1990 ja toimitti tämän jälkeen 26.7.1991 komissiolle täydentäviä tietoja.

5 Komissio lähetti Belgian hallitukselle 3.12.1991 perustellun lausunnon, koska se katsoi, ettei tämän antama vastaus ollut tyydyttävä. Lausunnossaan komissio uudisti Belgian kuningaskuntaa vastaan esittämänsä vaatimukset ja kehotti tätä korjaamaan tilanteen kahden kuukauden kuluessa kehotuksen tiedoksi antamisesta.

6 Belgian hallitus ilmoitti 9.12.1991, 3.2.1992 ja 23.7.1992 päivätyillä kirjeillä komissiolle tietyistä toimenpiteistä ja toimenpidehankkeista, joilla oli tarkoitus saattaa direktiivi lopullisesti osaksi Belgian oikeusjärjestystä.

7 Komissio katsoi kuitenkin, että direktiiviä ei ollut pantu täytäntöön täydellisesti ja asianmukaisesti, ja nosti nyt esillä olevan kanteen.

8 Yhteisöjen tuomioistuimen presidentti hyväksyi 25.11.1994 antamallaan määräyksellä Saksan liittotasavallan väliintulijaksi tukemaan Belgian kuningaskunnan vaatimuksia.

9 Komissio esittää kanteessaan seuraavat neljä väitettä: a) direktiivin 2 artiklan 1 kohta ja 4 artiklan 1 kohta yhdessä liitteen I 2 kohdan kanssa on kansallisella tasolla saatettu virheellisesti osaksi kansallista oikeusjärjestystä, b) Flanderin alue on virheellisellä tavalla pannut täytäntöön direktiivin 2 artiklan 1 kohdan ja 4 artiklan 1 kohdan yhdessä liitteessä I olevassa 6 kohdan kanssa, c) Flanderin alue on virheellisellä tavalla pannut täytäntöön direktiivin 4 artiklan 2 kohdan yhdessä 2 artiklan 1 kohdan kanssa ja, viimeiseksi, d) Flanderin alue ja Brysselin pääkaupunkialue ovat jättäneet täytäntöönpanematta direktiivin 7 ja 9 artiklan.

10 Komissio on myös esittänyt kanteessaan väitteen, jonka mukaan direktiivin 6 artiklan 2 kohta yhdessä sen 9 artiklan kanssa on pantu täytäntöön virheellisellä tavalla. Belgian hallituksen tältä osin esittämien tarkennusten vuoksi komissio on kuitenkin vastauksessaan luopunut tästä väitteestä.

Väite, joka koskee direktiivin 2 artiklan 1 kohdan ja 4 artiklan 1 kohdan, yhdessä liitteessä I olevan 2 kohdan kanssa, virheellistä täytäntöönpanoa kansallisella tasolla

11 Direktiivin 2 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavasti:

"Jäsenvaltioiden on toteutettava kaikki tarpeelliset toimenpiteet sen varmistamiseksi, että ennen luvan myöntämistä arvioidaan niiden hankkeiden vaikutukset, joilla etenkin laatunsa, kokonsa tai sijaintinsa vuoksi todennäköisesti on merkittäviä ympäristövaikutuksia.

Tässä tarkoitetut hankkeet määritellään 4 artiklassa."

12 Direktiivin 4 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavasti:

"Jollei direktiivin 2 artiklan 3 kohdassa säädetystä muuta johdu, liitteessä I mainittuihin luokkiin kuuluvat hankkeet arvioidaan 5—10 artiklan mukaisesti."

13 Liitteessä I olevassa 2 kohdassa säädetään seuraavasti:

"Lämpövoimalaitokset ja muut polttolaitokset, joiden lämmöntuotto on vähintään 300 MW sekä ydinvoimalaitokset ja muut ydinreaktorit (lukuun ottamatta

halkeamis- ja hyötämiskelpoisten aineiden tuotantoon tarkoitettuja tutkimusreaktoreita, joiden suurin jatkuva lämpöteho ei ylitä yhtä kilowattia)."

14 Komissio vetoaa siihen, että direktiivin 4 artiklan 1 kohdan mukaan, kun sitä luetaan yhdessä 2 artiklan 1 kohdan kanssa, ympäristövaikutukset on arvioitava liitteessä I lueteltujen hankkeiden yhteydessä. Jäsenvaltiot eivät voi säätää tältä osin mitään rajoituksia. Belgiassa ympäristövaikutusten pakollista arviointia ei ole taattu ydinvoimalaitosten ja muiden ydinreaktoreiden (lukuun ottamatta halkeamis- ja hyötämiskelpoisten aineiden tuotantoon tarkoitettuja tutkimusreaktoreita, joiden suurin jatkuva lämpöteho ei ylitä yhtä kilowattia) eikä sellaisten laitosten osalta, jotka on tarkoitettu yksinomaan radioaktiivisen jätteen pysyvään varastoimiseen ja loppusijoittamiseen.

15 Vastineessaan Belgian hallitus tuo esille, että direktiivi on tältä osin saatettu osaksi kansallista oikeusjärjestystä niillä muutoksilla, jotka tehtiin 23.12.1993 annetulla kuninkaallisella asetuksella (Moniteur belge, 2.2.1994, s. 2142) 28.2.1963 annettuun, yleisiä määräyksiä väestön ja työntekijöiden suojelemiseksi ionisoivalta säteilyltä sisältävään kuninkaalliseen asetukseen.

16 Komissio pysyy väitteessään kiistämättä suoritetun täytäntöönpanotoimen yhdenmukaisuutta direktiivin kanssa. Belgia ei ollut saattanut direktiiviä täydellisesti ja asianmukaisesti osaksi kansallista oikeusjärjestystään 3.12.1991 annetussa perustellussa lausunnossa tätä varten asetetussa määräajassa. Komissio ei kanteen nostamisajankohtana myöskään tiennyt, että täytäntöönpanotoimenpiteet oli toteutettu, koska siitä ilmoitettiin sille virallisesti vasta 12.9.1994 päivätyllä kirjeellä.

17 On korostettava, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan jäsenyysvelvoitteen laiminlyönnin olemassaoloa arvioitaessa on otettava huomioon jäsenvaltion tilanne sellaisena, kuin se oli perustellussa lausunnossa asetetun määräajan päättyessä, ja

ettei yhteisöjen tuomioistuin ota huomioon tämän jälkeen tapahtuneita muutoksia (asia C-200/88, komissio v. Helleenien tasavalta, tuomio 27.11.1990, Kok. 1990, s. I-4299, 13 kohta).

18 Tässä tapauksessa ne täytäntöönpanotoimet, joihin on vedottu, toteutettiin perustellussa lausunnossa asetetun määräajan päätyttyä.

19 Tämän vuoksi tämä väite on hyväksyttävä.

Väite, jonka mukaan Flanderin alue on pannut virheellisellä tavalla täytäntöön direktiivin 2 artiklan 1 kohdan ja 4 artiklan 1 kohdan yhdessä liitteessä I olevan 6 kohdan kanssa

20 Arvioinnin piiriin kuuluvana hankkeena mainitaan direktiivin liitteessä I olevassa 6 kohdassa "kemianteollisuuden laitoskombinaatit".

21 Flanderin alueella ympäristövaikutusten arviointimenettely on sisällytetty haitallisia ja haitattomia laitoksia koskeviin, olemassa oleviin lupamenettelyihin.

22 Haitallisten laitosten osalta lupamenettelyistä säädetään Flanderin neuvoston 28.6.1985 antamassa asetuksessa, joka koskee saastumisen ehkäisemisessä noudatettavaa lupamenettelyä (Moniteur belge, 17.9.1985, s. 13304).

23 Tämä asetus on pantu täytäntöön Flanderin täytäntöönpanoviranomaisen 23.3.1989 tekemällä päätöksellä 89-928 (Moniteur belge, 17.5.1989, s. 8442). Tämän päätöksen 3 pykälän 6 momentissa määritellään kemianteollisuuden laitoskombinaatit sellaisiksi laitoskombinaateiksi, joissa "kemiallisissa prosesseissa käsitellään sellaisia

1) tyydyttämättömiä hydrokarbidi-rasvahappoja, joiden molekyyleissä on vähemmän kuin viisi hiiliatomia;

2) tyydyttämättömiä syklisiä hydrokarbideja ja aromaatteja, joiden molekyyleissä on vähemmän kuin yhdeksän hiiliatomia,

ja joiden teho on vähintään 100 000 tonnia vuodessa".

24 Komission mukaan Flanderin täytäntöönpanoviranomainen on tulkinnut käsitettä "kemianteollisuuden laitoskombinaatit" suppeasti. Määrällisten perusteiden määrääminen ei takaa sitä, että kaikki kemianteollisuuden laitoskombinaatit joutuvat ympäristövaikutusten arviointimenettelyn piiriin. Näin vain ne laitokset, joissa käsitellään Flanderin täytäntöönpanoviranomaisen antaman määritelmän a ja b kohdassa tarkoitettuja aineita, ja näiden joukosta vain ne, joiden käsittelytehokkuus on vähintään 100 000 tonnia, joutuisivat arviointimenettelyn piiriin. Direktiivin liitteessä I olevaan 6 kohtaan ei sisälly minkäänlaista määrällistä rajoitusta.

25 Belgian hallitus katsoo, että käsite "kemianteollisuuden laitoskombinaatit" on epäselvä ja että komissio on tämän itsekin myöntänyt määritellessään käsitteen tarkemmin direktiivin muuttamisesta antamassaan esityksessä (asiakirja KOM(93) 575 lopull., EYVL 1994 C 130, s. 8). Näissä olosuhteissa ja oikeusvarmuuteen

liittyvien syiden vuoksi Flanderin hallituksella ei ollut muuta mahdollisuutta kuin määrittää itse käsitteen sisältö. Se, että tyydytettyjä hydrokarbideja ei mainita, johtuu siitä, että niitä ei niiden rajoitetun reaktioherkkyyden vuoksi juurikaan käytetä kemiallisina perusaineksina. Lisäksi tehokkuusedellytyksellä, joka ei koske lopputuotteen tuotantomääränä ilmaistua tuotantotehokkuutta vaan perusaineiden määränä ilmaistua jalostustehokkuutta (pienet molekyylit), ei todellisuudessa rajoitettu direktiivin soveltamisalaa. Annettu määritelmä kattoi näin ollen Flanderin alueella sijaitsevat tärkeimmät kemianteollisuuden laitokset.

26 Tältä osin on todettava, että direktiivin liitteessä I olevassa 6 kohdassa ei millään tavoin rajoiteta kemianteollisuuden laitoskombinaattien joutumista arviointimenettelyn piiriin. Silloin kun yhteisön lainsäätäjä on halunnut asettaa rajoituksia arviointivelvollisuudelle, se on säätänyt siitä nimenomaisesti. Näin on erityisesti tämän liitteen 1, 2, 5, 7 ja 8 kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa.

27 Käsitteen "kemianteollisuuden laitoskombinaatit" osalta määräävä seikka on juuri se, että ne ovat luonteeltaan kombinaatteja, muiden kemianteollisuuden laitosten kuuluessa liitteessä II olevan 6 kohdan alaisuuteen. Kuten julkisasiamies on ratkaisuehdotuksensa 36—38 kohdassa korostanut, Flanderin säännöksissä ei esitetä tarkempia määritelmiä tälle käsitteelle. Sitä, onko kemianteollisuuden laitos kombinaatti, ei määritetä sen käsittelytehokkuuden tai siellä jalostettavien kemiallisten aineiden laadun perusteella, vaan sen perusteella, ovatko tuotantoyksiköt sidoksissa toisiinsa siten, että niiden toiminta muodostaa yhden ainoan tuotantoyksikön.

28 Edellä esitetyn perusteella myöskin tämä väite on hyväksyttävä.

Väite, jonka mukaan Flanderin alue on pannut virheellisellä tavalla täytäntöön direktiivin 4 artiklan 2 kohdan yhdessä 2 artiklan 1 kohdan kanssa

29 Direktiivin 4 artiklan 2 kohdassa säädetään seuraavasti:

"Liitteessä II mainittuihin luokkiin kuuluvat hankkeet arvioidaan 5—10 artiklan mukaisesti, jos jäsenvaltiot toteavat niiden laadun sitä vaativan.

Tätä varten jäsenvaltiot voivat erityisesti määritellä, että tietyntyyppiset hankkeet on arvioitava tai niille on vahvistettava arviointiperusteet tai rajat, jotka ovat tarpeen päätettäessä, mitkä liitteessä II mainittuihin luokkiin kuuluvat hankkeet arvioidaan 5—10 artiklan mukaisesti."

30 Päätöksen 89-928 3 pykälässä on Flanderin alueen osalta lueteltu ne haitalliset laitokset, jotka kuuluvat arviointimenettelyn piiriin edellä mainitun 28.6.1985 annetun saastumisen ehkäisemisessä noudatettavaa lupamenettelyä koskevan Flanderin neuvoston asetuksen mukaisesti.

31 Alue- ja kaupunkisuunnittelua koskevassa, 29.3.1962 annetussa laissa (Moniteur belge, 12.4.1962, s. 3000) on säädetty menettelystä, jota noudatetaan myönnettäessä rakennuslupaa laitoksille, jotka eivät ole haitallisia. Flanderin täytäntöönpanoviranomainen on tätä lakia soveltaen tehnyt 23.3.1989 päätöksen 89-929 (Moniteur belge, 17.5.1989, s. 8450), jossa määrätään ympäristövaikutusten arvioinnista sellaisten töiden ja toimenpiteiden osalta, jotka kuuluvat 29.3.1962 annetun lain soveltamisalaan. Tämän päätöksen 2 pykälässä on luettelo niistä hankkeista, jotka on saatettava ympäristövaikutusten arviointimenettelyn piiriin.

32 Komissio vetoaa siihen, että direktiivin 4 artiklan 2 kohdassa, kun sitä luetaan 2 artiklan 1 kohdan valossa, edellytetään, että jäsenvaltiot arvioivat konkreettisesti ja tapauskohtaisesti jokaisen liitteessä II luetellun hankkeen laadun. Tämän arvioinnin perusteella on mahdollista päättää, onko kyseinen hanke laatunsa, kokonsa tai sijaintinsa vuoksi sellainen, että sen aiheuttamat ympäristövaikutukset on tarpeen arvioida. Direktiivin 4 artiklan 2 kohdan toisen alakohdan mukaan jäsenvaltiot voivat helpottaa tämän arvioinnin tekemistä siten, että ne määrittelevät arviointiperusteet ja -rajat. Ne eivät kuitenkaan voi tämän alakohdan perusteella määritellä arviointiperusteita ja -rajoja siinä tarkoituksessa, että tietyt liitteessä II luetellut hankkeet jätettäisiin etukäteen arvioinnin ulkopuolelle.

33 Flanderin alueella voimassa oleva lainsäädäntö ei täytä tätä vaatimusta. Päätöksen 89-928 3 pykälässä ja päätöksen 89-929 2 pykälässä olevat luettelot eivät kata kaikkia liitteessä II mainittuja hankkeita. Ulkopuolelle jätettyjen hankkeiden osalta ei siis koskaan tutkita, ovatko ne luonteeltaan sellaisia, että niissä olisi suoritettava ympäristövaikutusten arviointi.

34 Belgian hallitus vetoaa siihen, että Flanderin hallitus on riidanalaisia päätöksiä tehdessään katsonut, että — ottaen huomioon Flanderin ympäristön tila — vain sellaiset tietyt liitteessä II mainitut hankeluokat, jotka pysyvät Flanderin hallituksen arvioinnille määrittelemissä rajoissa ja ovat muiden sen määräämien perusteiden mukaisia, olisi niiden luonne huomioon ottaen saatettava arvioinnin piiriin. Flanderin hallitus olisi näin epäsuorasti katsonut, että kaikki muut liitteessä II tarkoitetut hankkeet ovat luonteeltaan sellaisia, ettei arviointi niiden osalta ole tarpeen.

35 Belgian hallitus katsoo Saksan hallituksen tukemana, että mistään direktiivin säännöksestä ei seuraa, että jäsenvaltiot voisivat ainoastaan yksittäistapauksissa katsoa, että yksittäiset hankkeet ovat luonteeltaan sellaisia, että ympäristövaikutusten arviointi niiden osalta olisi liioiteltua. Jäsenvaltiot voivat samoin yleisesti katsoa, että määrätyt, liitteessä II luetellut hankkeet ovat luonteeltaan sellaisia, ettei arviointi niiden osalta ole tarpeen. Nämä kaksi hallitusta viittaavat tältä osin 4 artiklan 2 kohdan sanamuotoon.

36 Saksan hallitus korostaa erityisesti, että viimeksi mainitun säännöksen sanamuoto puoltaa sitä, että arvioitavat hankkeet määritetään yleisesti, koska päinvastaisessa tapauksessa toimivaltaisten viranomaisten — eikä jäsenvaltioiden — olisi jokaisessa tapauksessa erikseen arvioitava, onko hanke saatettava arvioinnin piiriin. Lisäksi se ero, joka direktiivin kahdeksannessa ja yhdeksännessä perustelukappaleessa sekä 4 artiklan 2 kohdassa on tehty "luokkien" ja "hankkeiden" välillä, osoittaa, että ne hankkeet, joiden vaikutukset ympäristöön on arvioitava, voidaan määrittää yleisesti.

37 Saksan hallitus katsoo myös, että koska arviointivelvollisuudesta vapauttaminen on direktiivin 2 artiklan 3 kohdan mukaan mahdollista vain direktiivin 4 artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen hankkeiden osalta, se osoittaa, että liitteessä II mainittuja hankkeita ei tarvitse tutkia yksityiskohtaisesti.

38 Belgian hallitus lisää, että komission Euroopan parlamentille ja neuvostolle antaman, direktiivin täytäntöönpanoa koskevan kertomuksen mukaan (asiakirja KOM(93) 28, osa 1., 2.4.1993) enemmistö jäsenvaltioista oli tulkinnut 4 artiklan 2 kohtaa samalla tavoin kuin Flanderin hallitus.

39 Belgian ja Saksan hallitus vetoavat väitteensä tueksi lopuksi komission neuvostolle antamaan direktiivin muutosehdotukseen (em. asiakirja KOM(93) 575 lopull.). Komissio ehdotti erityisesti uutta 4 artiklan 3 kohtaa, jossa — luettuna yhdessä uuden liitteen II a kanssa — edellytetään, että jäsenvaltiot tarkistavat arvioinnin tarpeen tapauskohtaisesti. Tämä ehdotus olisi tarpeeton, jos siitä ilmenevä velvoite sisältyisi jo voimassa olevaan oikeuteen.

40 Ensin on selvennettävä, että aivan kuten tämän tuomion 33 ja 34 kohdissa on täsmennetty, Flanderin säännöksissä on tiettyjen liitteessä II mainittuihin luokkiin kuuluvien hankkeiden vaikutukset ympäristöön jätetty kokonaan ja lopullisesti

arvioinnin ulkopuolelle. Tämän vuoksi voidaan kysyä, onko tällainen arvioimatta jättäminen sallittua direktiivin 4 artiklan 2 kohdan perusteella.

41 Vaikka jäsenvaltiot tämän säännöksen perusteella voivat määritellä ne hanketyypit, jotka aina on saatettava arviointimenettelyn piiriin, ja vahvistaa sellaisia perusteita ja/tai rajoja, jotka ovat tarpeen päätettäessä, mitkä hankkeista arvioidaan, on kuitenkin korostettava, että jäsenvaltiot voivat menetellä näin jokaisen liitteessä II luetellun luokan sisällä. Yhteisön lainsäätäjä on itsekin katsonut, että kaikilla liitteessä II luetelluilla hankkeilla voi mahdollisesti olla näiden hankkeiden valmistelun aikana niille ominaisia, huomattavia vaikutuksia ympäristöön.

42 Tästä seuraa, että 4 artiklan 2 kohdassa mainittujen perusteiden ja/tai rajojen tavoitteena on helpottaa tietyille hankkeille luonteenomaisten, konkreettisten ominaisuuksien arviointia, jotta voitaisiin määritellä, kuuluuko hanke arviointivelvollisuuden piiriin, eikä se, että tietyt jäsenvaltion alueella mahdollisesti toteutettavat hankeluokat, jotka on lueteltu liitteessä II, kokonaisuudessaan etukäteen välttyisivät tältä velvollisuudelta.

43 Tästä aiheutuu, että 4 artiklan 2 kohdassa ei anneta jäsenvaltioille valtaa jättää yhtä tai useampaa liitteessä II tarkoitettua luokkaa kokonaan ja lopullisesti arviointimahdollisuuden ulkopuolelle.

44 Tämä toteamus huomioon ottaen niillä Belgian ja Saksan hallituksen edellä esittämillä perusteluilla, joiden mukaan 4 artiklan 2 kohdassa ei suljeta pois sitä mahdollisuutta, että jäsenvaltio määrittelisi perusteiden ja/tai rajojen avulla yleisesti ne

hankkeet, jotka kuuluvat arvioinnin piiriin riippumatta siitä, perustuvatko ne 4 artiklan 2 kohdan tarkkaan tulkintaan, ei nyt esillä olevassa asiassa ole merkitystä.

45 Edellä lausuttu huomioon ottaen on todettava, että direktiivin 2 artiklan 1 kohtaa ja 4 artiklan 2 kohtaa ei ole riidanalaisella Flanderin säännöstöllä asianmukaisesti saatettu osaksi kansallista oikeusjärjestystä, koska siinä jätetään epäsuorasti etukäteen arviointimahdollisuuden ulkopuolelle kaikki tähän säännöstöön sisältymättömät, liitteestä II ilmenevät hankeluokat siinäkin tapauksessa, että näihin luokkiin kuuluvat hankkeet ominaisuuksiensa vuoksi edellyttäisivät tällaista arviointia.

46 Tästä seuraa, että tämä väite on hyväksyttävä.

Väite, joka koskee sitä, etteivät Flanderin alue ja Brysselin pääkaupunkialue ole panneet täytäntöön direktiivin 7 ja 9 artiklaa

47 Direktiivin 7 artiklassa säädetään seuraavasti:

"Jos jäsenvaltio havaitsee, että tietyllä hankkeella on todennäköisesti merkittäviä ympäristövaikutuksia toisen jäsenvaltion alueella tai jos jäsenvaltio, johon todennäköisesti kohdistuu merkittävä vaikutus, niin vaatii, sen jäsenvaltion, jonka alueella hanke aiotaan toteuttaa, on toimitettava 5 artiklan mukaisesti saadut tiedot toisille jäsenvaltioille samanaikaisesti kuin se saattaa ne omien kansalaistensa tietoon."

48 Direktiivin 9 artiklassa säädetään tehdyn päätöksen tiedottamisesta yleisölle, jota asia koskee. Tämän artiklan viimeisessä kohdassa säädetään seuraavasti:

"Jos muulle jäsenvaltiolle on annettu tietoja 7 artiklan mukaisesti, sille on tiedotettava myös kyseisestä päätöksestä."

49 Komissio vetoaa siihen, että Flanderin alue ja Brysselin pääkaupunkialue eivät ole panneet täytäntöön direktiivin 7 ja 9 artiklaa.

50 Belgian hallitus myöntää komission esittämän, Flanderin aluetta koskevan väitteen oikeaksi. Se vetoaa kuitenkin siihen, että asetusta, jonka hyväksyminen saa tältä osin aikaan Flanderin alueen syyksi luetun laiminlyönnin lakkaamisen, valmistellaan.

51 Brysselin pääkaupunkialueen osalta Belgian hallitus sitä vastoin katsoo, että 7 ja 9 artiklaa ei tarvitse panna täytäntöön, koska alueen maantieteellisen sijainnin ja kaupunkimaisuuden vuoksi sinne ei voida rakentaa sellaisia teollisuuslaitoksia, joiden ympäristövaikutukset ulottuisivat toisten jäsenvaltioiden alueelle.

52 Tämä väite on hylättävä.

53 Brysselin pääkaupunkialueen maantieteellisestä sijainnista esitetty väite perustuu olettamaan, jonka mukaan ainoastaan raja-alueilla sijaitsevilla hankkeilla voi olla

vaikutuksia toisten jäsenvaltioiden ympäristöön. Kuten komissio aivan oikein huomautti, tällainen olettama on kuitenkin virheellinen sen vuoksi, että siinä ei oteta huomioon ilman tai veden välityksellä tapahtuvaa saastumista.

54 Brysselin pääkaupunkialueen kaupunkimaisuudesta esitetyn väitteen osalta komissio totesi suullisessa käsittelyssä, että tällä alueella on merkittäviä kemian ja petrokemian laitoksia, eikä Belgian hallitus kiistänyt tätä väitettä.

55 Näissä olosuhteissa komission esittämä väite on hyväksyttävä.

56 Koska Belgian kuningaskunta on jättänyt täyttämättä sille direktiivin mukaan kuuluvat velvollisuudet, ei ole tarpeen tutkia, onko se jättänyt täyttämättä myös sille perustamissopimuksen 5 artiklan mukaan kuuluvat velvollisuudet (ks. asia C-374/89, komissio v. Belgia, tuomio 19.2.1991, Kok. 1991, s. I-367, 13 kohta).

57 Edellä esitetty huomioon ottaen on todettava, että Belgian kuningaskunta, jätettyään täydellisesti ja asianmukaisesti saattamatta direktiivin 85/337/ETY osaksi kansallista oikeusjärjestystään, on laiminlyönyt sille tämän direktiivin ja EY:n perustamissopimuksen 189 artiklan mukaan kuuluvat velvollisuudet.

Oikeudenkäyntikulut

58 Työjärjestyksen 69 artiklan 2 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut. Koska Belgian kuningaskunta on

hävinnyt asian, se on velvoitettava korvaamaan oikeudenkäyntikulut. Tämän saman artiklan 4 kohdan ensimmäisen alakohdan mukaisesti Saksan liittotasavalta, joka on asiassa väliintulijana, vastaa omista oikeudenkäyntikuluistaan.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (kuudes jaosto)

on antanut seuraavan tuomiolauselman:

1) Belgian kuningaskunta, jätettyään täydellisesti ja asianmukaisesti saattamatta tiettyjen julkisten ja yksityisten hankkeiden ympäristövaikutusten arvioinnista 27 päivänä kesäkuuta 1985 annetun neuvoston direktiivin 85/337/ETY osaksi Belgian oikeusjärjestystä, on laiminlyönyt sille tämän direktiivin ja EY:n perustamissopimuksen 189 artiklan mukaan kuuluvat velvollisuudet.

2) Belgian kuningaskunta velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

3) Saksan liittotasavalta vastaa omista oikeudenkäyntikuluistaan.

Kakouris Hirsch Mancini

Schockweiler Kapteyn

Julistettiin Luxemburgissa 2 päivänä toukokuuta 1996.

R. Grass C. N. Kakouris

kirjaaja kuudennen jaoston puheenjohtaja